

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
13.08.2019

с. Верхний Услон

КАРАР
784

« 2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» программасын раслау турында

«Жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге №131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Авыл территорияләрен комплекслы үстерү «Россия Федерациясе дәүләт программасын раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең кайбер актларына үзгәрешләр кертү турында» 31.05.2009 ел, №696 карары, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Уставы белән, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты КАРАР БИРӨ:

1. «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасын расларга.

2. «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасының координаторы итеп Югары Ослан муниципаль районында Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсен билгеләргә.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Башкарма комитет җитәкчесенең Социаль-икътисади үсеш буенча урынбасарына йөкләргә.

Башкарма комитет Җитәкчесе

В.С. Тимиряев

« 2019-2021 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӨ ХУҖАЛЫК
ИТҮНЕҢ КЕЧЕ ФОРМАЛАРЫН ҮСТЕРҮ»
ПРОГРАММАСЫ

Эчтәлек

1. «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасы паспорты.	3
2. Кереш.	5
3. Программаның гомуми өлеше:	5
- «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасының максатлары һәм бурычлары.	
- Югары Ослан муниципаль районында хужалык итүнең кече формаларын үстерү проблемаларын бәяләү һәм агымдагы вәзгыятьне анализлау.	6
- МФХ үсемлекчелекне үстерү.	7
- МФХ терлекчелекне үстерү.	8
- МФХ умартачылыкны үстерү.	9
4. ТР Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларына ярдәм итү чаралары.	10
5. Программа чараларын тикшереп торы системасы.	11
6. Шәхси ярдәмче хужалыклар, крестьян (фермер) хужалыклары хужаларын мәгълүмати - консультация белән тәэмин итү.	11
7. Программаның көтелгән нәтижәләре.	11
8. «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасының төп чаралары.	12
9. 2019-2025 елларга авыл хужалыгы объектларын төзүнең перспектив проектлары	14

1.«2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасы
ПАСПОРТЫ

Программа исеме	«2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасы (алга таба-Программа)
Программаны эшлөүче	ТР Авыл хужалыгы һәм азык-төлек Министрлыгының Югары Ослан муниципаль районындагы авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максатлары һәм бурычлары	Максатлар: -Хужалык итүнең кече формаларының тотрыклы эшләвен тәэмин итү һәм эре мөгеҙле терлекләрнең баш санын арттыру исәбенә аларның керемлелеген арттыру; - Авылда хужалык итүнең кече рәвешләрендә (шәхси ярдәмче хужалыклар) сөт терлекчелеген савыктыру; -авыл халкының мәшгульлеген һәм тормыш дәрәжәсен күтәрү; - хужалык итүнең кече рәвешләрендәге икътисадый мәнфәгатьләрне яклау. Бурыч: - хужалык итүнең кече формалары санын арттыру; - продуктлылыкны арттыру нигезендә үсемлекчелек һәм терлекчелек продукциясе күләмен арттыру; -авыл хужалыгы продукциясен житештерүне арттыруда авыл хужалыгы хужаларын кызыксындыру, шәхси ярдәмче хужалыкларга авыл хужалыгы терлекләре өчен азык әзерләүдә ярдәм күрсәтү; - хужалык итүнең кече формаларын консультация белән тәэмин итү системасына җәлеп итү.
Программаны үтәүче	ТР Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Югары Ослан муниципаль районындагы авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты - Авыл җирлекләре башкарма комитетлары, шәхси ярдәмче һәм крестьян (фермер) хужалыклары, Югары Ослан район Дәүләт ветеринария берләшмәсе,
Программаны тормышка ашыру вакыты	2019-2021 еллар
Программаның күләме һәм финанслау чыганаclarы	Программаны финанслау муниципаль бюджет һәм бюджеттан тыш чыганаclar хисабына тормышка ашырыла: 2020 ел – 200 мең сум 2021 ел – 250 мең сум
Программаны тормышка	1. Терлекләрнең баш санын арттыру, 2. Житештерелгән продукция күләмен арттыру,

ашыруның көтелгән ахыргы нәтижеләре	3. Хужалык итүнең кече формалары санын арттыру, 4. Авыл халкының мәшгульлеге, шәхси ярдәмче хужалыкларның икътисадый мәнфәгатьләрен яклау

2. Кереш.

Авыл хужалыгын тотрыклы үстерү төрле милек формасындагы хужалыкларның гармонияле эшләвен күздә тоту. Агросәнәгать комплексында житештерүне оештыруның иң сыгылмалы һәм динамик рәвешләреннән берсе – крестьян (фермер) һәм шәхси ярдәмче хужалыклар (алга таба – КФХ, шәхси ярдәмче хужалыклар), аларның төп бурычы-гаилә ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен авыл хужалыгы продукциясе житештерү. Крестьян-фермер хужалыклары, шәхси ярдәмче хужалыклар авыл халкы һәм Россия азык-төлек базарының актив субъекты өчен азык-төлек керүнең төп чыганаclarыннан берсе, шул исәптән Татарстан Республикасында да.

«2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасы «Шәхси ярдәмче хужалык турында» Федераль законның 7 статьясының 4 өлеше нигезендә шәхси ярдәмче хужалыкларны үстерүнең максатларын, бурычларын һәм төп юнәлешләрен, күздә тотылган чараларны финанс белән тәэмин итүне һәм тормышка ашыру механизмнарын, аларның нәтижеләлеге күрсәткечләрен билгели.

Югары Ослан районында 16216 кеше яши. 73 торак пункт, 7837 шәхси ярдәмче хужалык бар, 3578 гектар жир били (шул исәптән 1320 мең гектар чөчүлек жирләр).

3. Программаның гомуми өлеше:

- «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече рәвешләрен үстерү» Программасының максатлары һәм бурычлары.

Программаның максатлары булып тора:

- Хужалык итүнең кече формаларының тотрыклы эшләвен тәэмин итү һәм эре мөгеzле терлекләренң баш санын арттыру исәбенә аларның керемлелеген арттыру;
- Авыл халкының мәшгульлеген һәм тормыш дәрәжәсен күтәрү;
- Хужалык итүнең кече формаларындагы икътисадый мәнфәгатьләренә яклау;
- Кече хужалыкларның керемлелеген арттыру.

Өлеге максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- Продуктылыкны арттыру нигезендә үсемлекчелек һәм терлекчелек продукциясе күләмен арттыру;
- Авыл хужалыгы продукциясен житештерүне арттыруда авыл хужалыгы хужаларын кызыксындыру, шәхси ярдәмче хужалыкларга авыл хужалыгы терлекләре өчен азык әзерләүдә ярдәм күрсәтү;
- Хужалык итүнең кече формаларын консультация белән тәэмин итү системасына жөлеп итү.

- Югары Ослан муниципаль районында хужалык итүнең кече формаларын үстерү проблемаларын бәяләү һәм агымдагы вәзгыятьне анализлау. Ел саен районның шәхси ярдәмче хужалыклары 600 млн. сумга якин авыл хужалыгы продукциясе житештерә.

Дәүләт ярдәменең иң мөһим статьясы-шәхси ярдәмче хужалыкларны үстерү өчен төрле субсидияләр.

2018 елда шәхси хужалыкларга ташламалы кредитлар буенча процентларның бер өлешен каплауга-2200 мең сум, 2019 елның 6 аенда, алдагы елларда алынган кредитларны исәпкә алып, 400 мең сумга якин субсидия күчерелгән.

2018 елда яшь кош-корт, шәхси хужалыклар чыгымнарын каплауга 14100 сум субсидия алынган.

Савым сыерларының, кәжәләрнең баш санын саклап калу, терлекчелек продукциясен житештерүне арттыру, шулай ук халыкның мәшгульлеген һәм керемлелеген арттыру максатыннан, 2018 елда бер баш савым сыерына 2000-4000 сум һәм бер елдан өлкәнрәк кәжәгә 500 сум исәбеннән субсидияләр бирелде. Барлығы 402 савым сыерына 1 млн. 204 мең сум, 452 кәжә өчен 226 мең сум субсидия бүлеп бирелгән. Шәхси саву аппараты сатып алуга киткән чыгымнарның бер өлешен каплауга район бюджетыннан 380 мең сум субсидия бирелде.

Шәхси ярдәмче хужалыкларда 892 баш мөгезле эре терлек, шул исәптән 414 баш сыер, 440 баш дуңгыз, 1732 баш сарык һәм кәжә, 25 баш ат, 13 мең кош, 4502 умарта бар.

Бүген 7837 шәхси ярдәмче хужалыкның бары тик 238 генә сыер асрый, бу 3 процент кына дигән сүз.

Районда 1 терлек сую пункты эшли.

Шәхси ярдәмче хужалыкларда терлекләр булу

		2016 ел	2017 ел	2018 ел	% ларда 2016 елга
Эре мөгезле терлекләр саны-барлығы	баш	984	893	892	90,6
Шул исәптән: сыерлар	гол	438	409	414	94,5
дуңгыз	гол	415	570	440	106
сарык	гол	1154	1063	983	85,2
кәжә	гол	791	776	749	94,7
ат	гол	25	30	25	100
куян	гол	1211	1303	209	75,1
кош-корт	гол	16503	16523	12999	78,8
умарта	гол	5432	5737	4502	82,9

36 хужалык 3 нәм аннан күбрәк сыер асрый.

Сыерлар саны	ЛПХ 01.01.2017 елга	ЛПХ 01.01.2019 елга	2018 елны 2016 ел белән чагыштыру
3	15	19	4
4	9	7	-2
5	7	4	-3
6	1	4	3
7	-	-	-
8	2	-	-
10 нәм аннан да күбрәк	2	2	-

- МФХ үсемлекчелекне үстерү.

Районның шәхси ярдәмче хужалыкларында житештерелә торган үсемлекчелек продукциясенә төп төрләрә-яшелчә, бәрәңге. 2018 елда халык тарафыннан 3000 тонна яшелчә һәм 13600 тонна бәрәңге житештерелгән.

Шәхси ярдәмче хужалыкларның эшчәнлегә авыл халкын эш белән тәэмин итү буенча социаль мәсьәләләрне хәл итәргә ярдәм итә, ә бу бик мөһим, артык продукция сатудан өстәмә керем алу.

Якын арада район территориясендә авыл хужалыгы продукциясен сату һәм эшкәртү өчен агросәнәгать паркы төзү планлаштырыла.

Шәхси ярдәмче хужалыклар тарафыннан үсемлекчелек продукциясен житештерү буенча ирешелгән һәм планлаштырылган күләмнәр еллар буенча:

Күрсәткеч	2017ел	2018ел	2019ел	2020ел	2021ел
Яшелчә житештерү, тонна	2940	3000	3060	3120	3185
Бәрәңге житештерү, тонна	13300	13600	13870	14150	14400

- МФХ терлекчелекне үстерү.

Гражданның шәхси ярдәмче хужалыкларында терлекчелекне үстерүнең төп юнәлешләре булып торалар:

- терлекчелек продукциясен житештерүне стабилизацияләштерү;
- авыл хужалыгы терлекләренең продуктлылыгын арттыру.

Терлекләренең баш санын саклап калу өчен төп механизм булып терлек азыгы мәсьәләсен хәл итү һәм сөткә объектив сатып алу бәяләре тора.

2018-2019 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы халкыннан сөт сатып алу бәяләре турында мәгълүмат

Ай	2018 ел	2019 ел

гыйнвар	16,00	18,00
февраль	14,00	18,00
март	13,00	18,00
апрель	12,00	17,00
май	11,00	17,00
июнь	11,00	17,00
июль	11,00	17,00
август	12,00	17,00
сентябрь	12,00	
октябрь	13,00	
ноябрь	16,00	
декабрь	17,00	

Иң мөһим проблемаларның берсе-продукция сату базарының булмавы. Бүгенге көндә район территориясендә бер асыл хужалыгы тәэмин итү-сату кулланучылар кооперативы теркәлдә. Ит тере үлчәмдә районнан читкә китә. Кооперативларны үстерү буенча эшне көчәйтәргә кирәк.

Сөт продуктарының туклану нигезе булуы һәркемгә мәгълүм. Шәхси хужалыклардан жыелган сөтнең артык күп булуы проблемасын хәл итү өчен районда сөт жыюны оештыру белән эшмәкәрләр Галимуллин М. Н. һәм Сәлимуллин И. Ш. шөгыльләнәләр.

Асыл хужалыгы терлекләренә баш санын арттыру өчен, бүгенге көндә, терлек азыгы әзерләгәндә, шәхси ярдәмче хужалыкларга ярдәм итү кирәклегә тора. Азык буенча төп чыганак, әлбәттә, аренда түләве. Бүгенге көндә район буенча 1 гектарга аренда түләве суммасы 500 сум чамасы тәшкил итә.

Шул ук вакытта гражданның шәхси ярдәмче хужалыкларына ветеринария хезмәте күрсәтүне дә җайга салырга, дөвалау-профилактика хезмәтләре күрсәтергә, шулай ук сую һәм сату стадиясендә итне ветеринария тикшерүләрен дә оештырырга кирәк. Район терлек сую пунктларын да арттырырга планлаштыра.

Алдагы елларда шәхси ярдәмче хужалыкларда терлекчеләкне үстерүнең уңай тенденциясе дәвам итәчәк. 2021 елга ит җитештерү 405 тонна тәшкил итәчәк (2018 елга карата 107%), сөт җитештерү – 2420 тонна (2018 елга карата 106%).

- МФХ умартачылыкны үстерү.

Умартачылык агросәнәгать комплексының мөһим һәм аерылгысыз өлеше булып тора. Ул үсемлекчеләк һәм терлекчеләк белән тыгыз бәйләнгән. Умартачылыкның уңышлы үсеше-ул аеруча диетик үзлекләре булган кыйммәтле азык-төлек продуктары, уникаль табиғый дару чаралары. Умарта кортлары бал, балавыз, ана сөте, прополис, перга, серкә, умарта агуы җитештерү өчен үрчәтелә.

Югары Ослан муниципаль районында 4502 умарта оясы бар. 2018 елда районда 126 тоннага якын бал җитештерелгән. Бер гаиләдән бал жыю 23 кг тәшкил итә.

Шәхси ярдәмче хужалыклар тарафыннан умартачылыкның планлаштырыла торган күрсәткечләре:

Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге.	2018ел	2019ел	2020ел	2021ел
Барлығы шәхси ярдәмче хужалыкларда умарта оялары	данә	216	220	225	230
Барлығы шәхси ярдәмче хужалыкларда умарталар саны	данә	4502	4637	4776	4919
Барлығы товар балы житештерү	тонна	126	130	135	150

4. ТР Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларына ярдәм итү чаралары.

2019-2021 елларга авылда хужалык итүнең кече формаларында (крестьян-фермер хужалыклары һәм шәхси ярдәмче хужалыклар) сәт терлекчелеген савыктыру буенча өч еллык программа үз эченә өч юнәлешне ала:

1. Район бюджетыннан шәхси ярдәмче хужалык хужаларына, крестьян-фермер хужалыкларына таналар сатып алуға чыгымнарның бер өлешен 1 килограмм терлек авырлығы өчен 30 сум исәбеннән кайтару Программасы.

2. Район бюджетыннан сәт юнәлешендәге яшь терлекләрнең баш санын (таналарны-100 кг. га кадәр), шәхси ярдәмче хужалыклар, крестьян-фермер хужалыкларына ветеринария буенча имин авыл хужалыгы предприятиеләреннән алынган терлекләрнең 30% исәбеннән сатып алу чыгымнарының бер өлешен каплау Программасы.

3. Республика Программасы буенча шәхси ярдәмче хужалык тотучылар тарафыннан мини-фермалар төзүне район бюджетыннан өстәмә финанслау Программасы:

- 8 баш сыерга-бер мини-фермага 100 мең сум.;
- 5 баш сыерга-бер мини фермага 50 мең сум.

2019-2021 елларга сәт терлекчелеген савыктыру район Программасын гамәлгә ашыруға финанс планы чыгымнары

№	Программа исеме	2020	2021
1	Район бюджетыннан шәхси ярдәмче хужалык хужаларына, крестьян-фермер хужалыкларына таналар (яшь таналар) сатып алуға чыгымнарның бер өлешен 1 килограмм терлек авырлығы өчен 30 сум исәбеннән кайтару Программасы.	35,0	35,0
2	Район бюджетыннан сәт юнәлешендәге яшь терлекләрнең баш санына (таналарны-100 кг. кадәр), шәхси ярдәмче хужалык хужаларына, крестьян-фермер хужалыкларына ветеринария буенча имин авыл хужалыгы предприятиеләреннән алынган терлекләрнең 30% исәбеннән сатып алу чыгымнарының бер өлешен	65,0	65,0

	каплау программасы.		
3	Республика Программасы буенча шәхси ярдәмче хужалык тотучылар тарафыннан мини-фермалар төзүне район бюджетыннан өстәмә финанслау программасы: - 8 баш сыерга-бер мини-фермага 100 мең сум.; - 5 баш сыерга-бер мини фермага 50 мең сум.	100,0	150,0
	Барлығы	200,0	250,0

5. Программа чараларын тикшереп торы системасы.

Программаның координаторы булып Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек Министрлыгының Югары Ослан муниципаль районындагы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе тора.

Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты Программа үтәлешен контрольдә тотта.

6. Шәхси ярдәмче хужалыклар, крестьян (фермер) хужалыклары хужаларын мәгълүмати - консультация белән тәэмин итү.

Программада шулай ук шәхси ярдәмче хужалыклар, крестьян (фермер) хужалыклары хужаларының мәгълүмати һәм консультация хезмәтләре ихтыяжын тәэмин итү күздә тотыла. Шәхси ярдәмче хужалыкларны, крестьян (фермер) хужалыкларын үстерү мәсьәләләре буенча ел саен район семинарлары уздыру планлаштырыла. Шәхси ярдәмче хужалыклар, крестьян (фермер) хужалыклары проблемалары аларның практик тәҗрибәсе һәм казанышлары массакүләм мәгълүмат чараларында даими яктыртылачак.

7. Программаның көтелгән нәтижәләре.

«2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасы районның азык-төлек иминлеген тәэмин итүдә шәхси ярдәмче хужалыкларның, крестьян (фермер) хужалыкларының ролен арттыру, авыл хужалыгы продукциясен житештерү күләмнәрен арттыру максатыннан эшләнә.

Программада каралган чараларны гамәлгә ашыру 2021 елга мөмкинлек бирерчәк:
- районның шәхси ярдәмче хужалыкларында эре мөгезле терлекләр санын 975 башка, сыерлар – 452, сарыклар һәм кәжәләр - 1893 башка, атлар – 28 башка, кош –корт-14205, умарталар-4919 данәгә кадәр җиткерү .

Күрсәткечләр	2018ел	2019ел	2020ел	2021ел
Эре мөгезле терлекләр	892	919	947	975

саны , баш				
Шул исәптән –сыерлар, баш	414	426	439	452
Атлар, баш	25	26	27	28
Сарык һәм кәжәләр, баш	1732	1784	1838	1893
Кошлар, данә	12999	13390	13791	14205
Умарталар , данә.	4502	4637	4776	4919

- халык хужалыклары тарафыннан 3185 тонна яшелчә, 14400 тонна бәрәңге, 405 тонна ит, 2420 тонна сөт житештерү;
- акча керемнәрен арттыру, шулай ук социаль гарантияләр бирү хисабына район халкының тормыш дәрәжәсен күтәрү күзәтелә;
- муниципаль предприятиеләрдә, күмәк хужалыкларда һәм кулланучылар кооперациясе предприятиеләрендә өстәмә эш урыннары булдыру юлы белән, шулай ук шәхси ярдәмче хужалыкларда үзмәшгульлекне өстәмә тәэмин итү юлы белән, районда эшсезлек дәрәжәсен киметү юлы белән.

8. «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы территориясендә хужалык итүнең кече формаларын үстерү» Программасының төп чаралары.

№	Чара исеме	Үтәү вакыты	Жаваплы кешеләр .
1	Шәхси ярдәмче хужалыкларның, крестьян (фермер) хужалыкларының тотрыклы эшләвен тәэмин итү һәм эре мөгезле терлекләрнең баш санын арттыру исәбенә аларның керемлелеген арттыру	2019-2021	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты, Авыл жирлекләре, шәхси ярдәмче хужалыклар, крестьян (фермер) хужалыклары, Югары Ослан районы Дәүләт ветеринария берләшмәсе, Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек Министрлыгының Югары Ослан муниципаль районындагы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе
2	Продуктылыкны арттыру нигезендә үсемлекчелек һәм терлекчелек продукциясе күләмен арттыру;	2019-2021	Авыл жирлекләре, шәхси ярдәмче хужалыклар, крестьян (фермер) хужалыклары,
3	Шәхси ярдәмче хужалыкларда, крестьян (фермер) хужалыкларында булган авыл хужалыгы терлекләренә ветеринария хезмәте күрсәтүне яхшырту	2019-2021	Югары Ослан районы дәүләт ветеринария берләшмәсе
6	Алдыңгы тәҗрибәне пропагандалау һәм тарату: - «Волжская новь» газетасы	2019-2021	Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайты, «Волжская новь» газетасы, Югары Ослан муниципаль районы

			Башкарма комитеты, ТР Авыл хужалыгы һәм азык-төлек Министрлығының Югары Ослан муниципаль районындагы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе.
7	Шәхси ярдәмче хужалыклар хужаларына мәғлүмәти-консультацион хезмәт күрсәтү	2019-2021	Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек Министрлығының Югары Ослан муниципаль районындагы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты
8	Ярминкәләр уздыру	2019-2021	Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек Министрлығының Югары Ослан районы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлегә

9. 2019-2025 елларга авыл хужалыгы объектларын тәзүнең перспектив проектлары

1	Бакча Сарай бистәсендә сәт фермасы төзелешә	КФХ «Насибуллова Ф.Ф.»	50 башка	2021 елга кадәр
2	Рус Мәмәтхужасы авылында ат фермасы тәзү	КФХ «Аргмак»	50 башка	2021 елга кадәр
3	«Эко-ферма «Гаилә» гаилә фермасын эшләтеп жиберү	Яңа Болгар ав.		2020 ел
4	Соболевский авылында 2 дуңгыз фермасы тәзү исәбенә житештерү куәтләрен киңәйтү	КФХ «Пашков С.И.»	15000 башка	2025 елга кадәр.
5	Сәет авылында сәтчелек юнәлешендә гаилә фермасы тәзү	КФХ «Ахтямова В.В.»	50 башка	2021 ел
6	Воробьевка авылында симертү фермасы эшләтеп жиберү	КФХ «Борисова»	50 башка	2020 ел
7	Мәмәтхужада 100 баш мөгезле эре терлек симертү буенча гаилә фермасы төзелешә	ИП «Шарапов»	100 башка кадәр	2021 ел
8	Мәмәтхужа авылында сугым цехын эшләтеп жиберү	ИП «Шарапов»	Тәүлегенә 25 баш	2020 ел

9	Рус Борнашы авылында симертү майданчыгын файдалануга керту хисабына житештеруне киңейту	КФХ «Прокопьева А.И.»	1000 башка кадәр	2025ел
10	Воробьевка авылы янында агросәнәгать майданчыгы төзү	Инвесторлар дәүләт программасы	9га	2025ел
11	Ломовка авылындагы «Ходжаев» КФХ базасында терлек чалу һәм эшкәртү цехын төзү белән житештеруне киңейту	Грант КФХ «Ходжаев»	1,5 га	2022ел